

Wytyczne do postępowania z substancjami chemicznymi i ich mieszaninami stosowane podczas pracy w laboratoriach w jednostkach WUM

1. Na podstawie Obwieszczenia Ministra Zdrowia z dnia 12 stycznia 2015 r. (Dz. U. z 2015 poz. 208) w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji chemicznych i ich mieszanin, substancje chemiczne niebezpieczne i mieszaniny niebezpieczne zostały sklasyfikowane w 15 kategoriach (Załącznik Nr 1), a Karta charakterystyki stanowi zbiór informacji o niebezpiecznych właściwościach substancji lub preparatu oraz zasadach i zaleceniach do bezpiecznego ich stosowania.
2. Każda jednostka stosująca substancje niebezpieczne ma obowiązek:
 - a) posiadać spis substancji niebezpiecznych, z którymi pracuje (Wykaz substancji niebezpiecznych i ich mieszanin – Załącznik Nr 2),
 - b) posiadać karty charakterystyki substancji niebezpiecznych i mieć do nich stały dostęp – karty charakterystyki powinny być dostępne na stanowisku pracy i w magazynie,
 - c) zapoznać się z treścią kart charakterystyki, zapewnić zastosowanie zalecanych środków ochrony, sposobu postępowania i obchodzenia się z substancjami niebezpiecznymi,
 - d) potwierdzać pisemnie fakt zapoznania się z kartami charakterystyki przez pracowników.
3. Substancje stwarzające szczególne zagrożenie podlegają szczegółowej ewidencji rozchodu oraz zabezpieczeniu przez osoby niepowołane poprzez przechowywanie ich w zamkniętych szafkach. Do szafek mają jedynie dostęp kierownicy jednostek oraz 2 osoby przez nich wyznaczone. Osoby te mają obowiązek prowadzić ewidencję rozchodu tych substancji (wzór Karty ewidencji rozchodu substancji szczególnie niebezpiecznych – Załącznik Nr 3). Ewidencji podlegają następujące substancje:
 - a) Substancje bardzo toksyczne T+
 - b) Substancje żrące C oznakowane dodatkowo R35
 - c) Metanol i jego preparaty o stężeniach wyższych niż 3%
 - d) Substancje rakotwórcze i mutagenne kat. 1, 1A, 1B lub 2.
4. Prowadzenie prac z zastosowaniem substancji rakotwórczych lub mutagennych podlega ścisłej ewidencji. Ewidencja dotyczy pracowników narażonych na działanie tych substancji. Rejestr osób narażonych na substancje o działaniu rakotwórczym lub mutagennym stanowi Załącznik Nr 4. Rejestr prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym stanowi Załącznik Nr 5.
5. Substancje niebezpieczne i ich mieszaniny mogą być przechowywane w laboratoriach w danej jednostce pod warunkiem:
 - spełnienia wymogów zawartych w kartach charakterystyki
 - w miejscach oznakowanych znakami bezpieczeństwa.
6. Osoba prowadząca zajęcia laboratoryjne ma obowiązek zapoznać uczestników zajęć z kartami charakterystyki substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych oraz informacjami o ich niebezpiecznym lub szkodliwym działaniu dla zdrowia oraz o niezbędnych środkach ostrożności. Uczestnicy zajęć/studenti potwierdzają pisemnie fakt zapoznania się z kartami charakterystyki.

Zapoznanie się z kartą charakterystyki przez studenta powinno być dołączone do dokumentacji studenckiej.

7. Uczestnicy zajęć laboratoryjnych powinni być wyposażeni w niezbędne środki ochrony indywidualnej w celu zabezpieczenia przed działaniem wykorzystywanych podczas zajęć niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia czynników.
8. Osoby prowadzące zajęcia powinny być przeszkolone w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Pomieszczenia, w których odbywają się zajęcia powinny być wyposażone w apteczki pierwszej pomocy.
9. Przechowywanie substancji w stanie ciekłym o temperaturze zapłonu poniżej 55°C w budynkach, w strefach pożarowych zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi (ZL) innej niż ZLIV, jest możliwe:
 - do 10 dm³ cieczy o temperaturze zapłonu poniżej 21°C
 - do 50 dm³ cieczy o temperaturze zapłonu 21 - 55°C
 - w mieszaninach do 5 dm³ (poniżej 21°C) i 20 dm³ cieczy (21 - 55°C)
10. Wymagania dla opakowań:
 - a) substancje chemiczne przechowywane w jednostkach WUM powinny być przechowywane w oryginalnych opakowaniach.
 - b) etykiety na opakowaniach substancji i preparatów niebezpiecznych powinny być w języku polskim i zawierać następujące informacje:
 - zawartość opakowania
 - nazwę producenta lub dostawcy
 - stopień szkodliwości.
 - c) Producent lub dostawca zobowiązany jest udostępnić nieodpłatnie Kartę Charakterystyki Substancji (na żądanie odbiorcy oraz informować go o wszelkich wprowadzonych zmianach).
 - d) Każde opakowanie zawierające materiał np. żrący, łatwopalny, toksyczny, drażniący itp. powinno być oznakowane zgodnie z obowiązującymi znakami ostrzegawczymi (Załącznik Nr 6).
 - e) Substancje chemiczne przechowywane w laboratoriach mogą być przechowywane w opakowaniach zastępczych lub naczyniach laboratoryjnych spełniających wymogi określone w kartach charakterystyki. Opakowania nieoryginalne powinny być opisane w taki sposób, aby możliwa była jednoznaczna identyfikacja substancji oraz osoby, która umieściła substancję w opakowaniu lub naczyniu. Ilość substancji chemicznych znajdująca się w laboratorium powinna odpowiadać dziennemu zapotrzebowaniu.
11. Zużyte substancje chemiczne oraz opakowania po substancjach chemicznych stanowią odpady niebezpieczne. Odpady ciekłe powinny być zbierane do osobnych pojemników przystosowanych do przechowywania zlewek. Nie mogą być wylwane do kanalizacji, a opakowania wyrzucane do odpadów komunalnych. Zbieranie i utylizacja odpadów chemicznych odbywa się w sposób zgodny z Procedurą postępowania z odpadami chemicznymi.
12. Państwowa Inspekcja Sanitarna podczas kontroli sprawdza:
 - a) spis substancji i preparatów niebezpiecznych
 - b) prawidłowość klasyfikacji i oznakowania
 - c) karty charakterystyki
 - d) sposób magazynowania
 - e) instrukcje stosowania wykonane na podstawie karty charakterystyki
 - f) zgłoszenie zakupu substancji/preparatów

- bardzo toksycznych
- żrących (R35)
- metanolu
- preparatów zawierających metanol > 3%.

13. Za przestrzeganie i realizację zasad opisanych w „Wytycznych do postępowania z substancjami chemicznymi i ich mieszaninami podczas pracy w laboratoriach w jednostkach WUM” odpowiedzialni są kierownicy jednostek organizacyjnych.